

УДК 636.2.033.082.2.17
© 2010

А.К. Калинка,
кандидат сільсько-
господарських наук

Ю.І. Голохоринський
Буковинський інститут
агропромислового
виробництва УААН

Ю.В. Вдовиченко,
Л.В. Шпак,
кандидати сільсько-
господарських наук
Інститут розведення
і генетики тварин УААН

ФОРМУВАННЯ М'ЯСНОГО КОМОЛОГО ТИПУ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ ДЛЯ ПЕРЕДГІР'Я КАРПАТ

Оцінено селекційні стада м'ясних комолых сименталів нової популяції, які добре адаптувались до умов Карпатського регіону Буковини. Встановлено міцну конституцію з добре розвиненими м'ясними формами.

Виробництво рентабельної і високоякісної яловичини в Карпатському регіоні Буковини здійснюється завдяки розведенню симентальської м'ясної худоби нової генерації за перспективною технологією м'ясного скотарства [2, 3, 8].

Постало питання інтенсивного розвитку м'ясного скотарства як самостійної галузі, для якої потрібні нові породи з високим генетичним м'ясним потенціалом, пристосовані до умов передгірної зони регіону [1, 4, 5, 7, 9].

Природно-кліматичні умови Чернівецької області сприяють розведенню поголів'я симентальської худоби м'ясного напрямку продуктивності різної селекції. Особливе значення має розведення цієї худоби у гірських і передгірних районах краю, де є великі площі нерозораних природних кормових угідь. Тут поголів'я м'ясної худоби доцільно збільшити до 55—60% загальної його чисельності.

Формування нової популяції комолых м'ясних сименталів полягає в одержанні високопродуктивних тварин нових генотипів за м'ясною породою, які б поєднували високу м'ясну продуктивність і були адаптовані до місцевих умов передгірної зони Карпат.

Селекційну роботу з симентальською м'ясною худобою нової популяції на Буковині проводять у 3 етапи, в результаті чого сформується новий регіональний тип тварин, який і стане структурною одиницею новоствореної породи.

Уперше в регіоні на базі племінного заводу державного підприємства дослідного господарства «Чернівецьке» Буковинського інституту АПВ упроваджено нову галузь м'ясного скотарства з розведення дуже цінного в селекційному відношенні масиву худоби нової популяції м'ясних сименталів з високою енергією росту та вираженою природною комолістю, яку отримали від схрещування місцевого комбіновано-

го симентала з бугаями м'ясного симентала американської та канадської селекції.

Нова галузь у скотарстві формується на основі власної бази племінних ресурсів області, що передбачалося створенням на перспективу племінного заводу «Чернівецький» у кількості 425 гол., у тому числі 160 корів з розведення комолых сименталів для Карпатського регіону Чернівецької області.

Мета роботи — сформувати новий тип м'ясного комолого симентала з високим генетичним потенціалом м'ясної продуктивності для умов передгірної зони Карпат.

Матеріали і методика досліджень. Об'єктом досліджень були тварини симентальської м'ясної породи. Дослідження проводили щодо формування стад симентальської м'ясної худоби комолого типу, які зосереджувались в основному в племзаводі «Чернівецький» Герцаївського району Чернівецької області.

За останні роки на Буковині відбулося яксне перетворення симентальської породи в напрямі створення інтенсивного типу м'ясної худоби з використанням генофонду м'ясних комолых сименталів американської та австрійської селекції. У 1999 р. для державного підприємства дослідного господарства «Чернівецьке» було розроблено програму і рекомендації з формування та інтенсифікації м'ясного скотарства. В них затверджено єдині схеми поліпшення поголів'я симентальських корів і телиць з використанням американських м'ясних плідників з високою енергією росту.

У господарствах області (Герцаївського району) материнську симентальську частину стада поліпшували американськими, канадськими та австрійськими плідниками м'ясного напрямку продуктивності.

Високий рівень годівлі корів з витратами по 40 ц і більше кормових одиниць на корову за

1. Молочна продуктивність корів у племзаводі «Чернівецький»

Отелення	Середня жива маса 1 гол. молодняку (у 210 днів), кг	
	Кількість голів	Жива маса, кг
I	15	221
II	25	224
III	74	230
Середнє по стаду	104	225

рік дає змогу використовувати м'ясних плідників для одержання вже в II поколінні тварин поліпшуючої створюваної української симентальської м'ясної породи нового типу.

Результати досліджень. Середня жива маса корів м'ясного комолого симентала нової генерації в племінному заводі «Чернівецький» становила: у віці 3 роки — 485 кг (15 гол.), 4 — 539 кг (25 гол.), 5 років і старше — 581 кг (120 гол.), у середньому по стаду — 571 кг (160 гол.), тобто коливалася в межах 485—581 кг, у середньому — 571 кг, а окремі рекордистки мали живу масу близько 800 кг. Під час створення нового м'ясного типу симентала для передгір'я Карпат великого значення надавали формуванню вікової структури живої маси стада як одному з факторів високої м'ясної продуктивності. Вважаємо оптимальним, коли корови-первістки мають живу масу 485 кг (I розтелення), 539 кг (II), 581 кг (III розтелення).

Для досягнення такої живої маси корів потрібно поліпшити вирощування ремонтного молодняку і вводити в стадо 30% і більше первісток у розрахунку на 100 корів та вирощувати для цього по 30—35 телиць в умовах регіону.

Робота з формування симентальської м'ясної худоби комолого типу в основному проводиться в племзаводі «Чернівецький» Герцаївського району під методичним керівництвом

науковців сектору селекції та технології Буковинського інституту АПВ та лабораторії селекції м'ясних порід Інституту розведення і генетики тварин на поголів'ї 160 корів.

Унаслідок виконаної роботи сформовано стадо в кількості 425 гол. симентальської м'ясної худоби нового генотипу з високою енергією росту — 900—1150 г на добу на підсисі в літній період і 900 г за повний цикл вирощування із забійним виходом 62% при витратах корму на 1 кг приросту 7,5 к. од.

Визначено молочну продуктивність корів симентальської м'ясної породи за розтеленнями у племзаводі «Чернівецький» (табл. 1).

Установлено, що молочна продуктивність корів (жива маса телят у 210 днів) у III розтеленні становить 230 кг, що на 9 кг (4%) більше, ніж у ровесників I розтелення. Жива маса телят за всіма розтеленнями відповідає стандарту 1-го і еліта класів згідно з новими вимогами для м'ясної худоби.

Отже, дослідженнями встановлено високий генетичний потенціал м'ясної продуктивності молодняку створюваної симентальської м'ясної породи американської селекції в період підсису як у літній, так і в стійловий періоди вирощування в кормових умовах передгірної зони Карпат.

З метою характеристики екстер'єру проведено комплексну оцінку маточного поголів'я 108 телиць і 204 корів. Визначено проміри основних статей тіла (табл. 2).

Дослідженнями виявлено (див. табл. 2), що ремонтні телиці в усі вікові періоди дещо відстають у розвитку згідно з вимогами до симентальської м'ясної худоби.

Відставання в рості пояснюється погіршенням в останні 2 роки умов годівлі, як результат нестабільного отримання врожаю зеленої маси на пасовищах через безліч причин (засуха, недостатня матеріальна база). Як наслідок — висота в холці первісток сягає лише 122—126 см.

Завдяки поліпшенню рівня годівлі й утримання корів, порівняно з молодняком, відставання

2. Особливості корів і телиць за промірами в племзаводі «Чернівецький»

Показник	Кількість тварин, гол.	Висота, см		Ширина грудей, см	Глибина грудей, см	Обхват грудей, см	Коса довжина тулуба (стрічкою), см
		в холці	в крижах				
Корови							
Отелення:							
I	39	124	130	39,1	65	180	140
II	91	126	132	39,6	67	182	144
III	74	128	133	40,3	68,4	184	146
Усього по стаду	204	126	131,5	40	67	182	143
Телиці віком, міс.:							
15	25	110	116	36	57	152	119
18	13	115	122	37	59	160	127

3. Зміни живої маси молодняку м'ясного напрямку продуктивності

Статеві-вікові групи	Бички		Телички	
	Всього, гол.	Середня жива маса, кг	Всього, гол.	Середня жива маса, кг
Новонароджені	58	32	52	30
Жива маса, кг у віці:				
210 днів	13	217	30	201
8 міс.	45	241	22	235
12 »	39	385	41	338
15 »	20	475	31	353
18 »	2	515	37	435

в рості частково компенсується, і в середньому по стаду висота в холці становить 131,5 см (за рахунок поголів'я II і старших отелень).

В основному тварини добре розвинені. Зменшується характерна для м'ясних сименталів велика різниця між висотою в холці і крижах. З віком грудна клітка збільшується в ширину і глибину, про що свідчить коса довжина тулуба, яка у помісних первісток становить 140 см, а у повновікових корів старше III розтелення — 146 см, що на 6 см (4,3%) більше, ніж у первісток.

Тварини нового типу симентальської м'ясної худоби мають міцну конституцію, добре розвинений тулуб у висоту, глибину, ширину. Правильний розвиток крижів у м'ясних тварин має велике значення, оскільки в цій ділянці розміщені статеві органи у самок, а також добре розвинена мускулатура, тобто можна отримати більше м'яса вищого сорту.

Дослідженнями доведено, що у помісних тварин за м'ясним сименталом американської

та канадської селекції, які вирощуються в передгір'ї Карпат, енергія росту становить 971 г за весь період вирощування. Середньодобові прирости живої маси молодняку свідчать про високі потенційні можливості енергії росту вже в першому поколінні. Так, у літній період вона становить 950—1182 г, у кращих тварин — 1080—1250 г у підсисний період до 6-місячного віку без підгодівлі концентратами в пасовищний період.

Народжений молодняк оцінюють не лише за енергією росту, а й за пропорційністю будови тіла. Добирають тварин з прямими широкими спиною і попереком і добре розвинутою задньою третьою тулуба. Визначено зміни живої маси бугайців і теличок за віковими періодами в племзаводі «Чернівецький» (табл. 3).

У перспективі в нашій роботі основні зусилля спрямовуватимуться на підвищення показників м'ясної продуктивності тварин, поліпшення материнських ознак, відтворної здатності та імунітету.

Висновки

Дослідженнями доведено, що тварини нової популяції м'ясних сименталів мають міцну конституцію, добре розвинені м'ясні форми

(пряму широку спину і попереком та задню частину тулуба) і добре адаптовані до умов передгірної зони Карпат.

Бібліографія

1. Буркат В.П., Лукаш В.П., Гармаш І.О. Створення симентальської м'ясної породи великої рогатої худоби//Селекція. — К., 1996. — С. 61–62.
2. Буркат В.П., Сірокуров В.М. Відтворити м'ясних сименталів у традиційних зонах їх розведення в Україні//Там само. — С. 53–55.
3. Буркат В.П., Сірокуров В.М. Відтворити симентальську м'ясну худобу//Тваринництво України. — 1994. — № 3. — С. 5.
4. Доротюк Е., Шкурин Г., Гуменний В. та ін. Створення симентальської м'ясної породи//Там само. — 1995. — № 1. — С. 8–9.
5. Лукаш В.П., Шкурин Г.Т. Формування симен-

тальської м'ясної породи в Україні// Селекція. — К., 1998. — С. 127–129.

6. Потьомкін М.Д. Симентальська худоба і її типи//Соц. тваринництво. — 1949. — № 12. — С. 13–17.

7. Шкурин Г.Т. Генезис симентальської породи в Україні. — К., 1998. — 303 с.

8. Шкурин Г.Т. Ефективність розведення генотипів симентальської м'ясної породи//М'ясне скотарство. — К., 1998. — 100 с.

9. Шкурин Г., Мирось В., Кисельов О. Створення стада м'ясної худоби методом поглинального схрещування//Тваринництво України. — 2007. — № 10. — С. 18–19.